

сполуки. Весель, пржгавъ и прозирливъ духъ ся намира само у здраво, легко и пржгаво тѣло. Кога-то ся потруди чловѣкъ да израсте тѣло-то, той е вече на половинж образуваль и духа.

Не бива отъ много рано да ся насилвать дѣца-та въ домашно-то възпитаніе, па нито е добро да ся пращать на училище тврѣдѣ малкы. Ако имъ ся товари умъ-тъ безъ врѣмя съ прѣвы начяла отъ наукж-тж, то умственны-ты имъ силы ся уморявать, а чясто и ослабвать за всегда, зацо-то еще не было дошло врѣмя да ся насилать; и много пжти намѣсто да имъ ся вслади наука-та, тя имъ ся умразява и имъ дотяга отъ такыва нѣща, кон-то трѣбувало да ся учять по-послѣ.

Ако ся иска отъ дѣца-та да ся напрѣгать прѣди да наягкнжть колко-то трѣбува, то имъ ся накрънявать нѣколко отъ силы-ты, кон-то сж потрѣбны за да имъ порасте тѣло-то. Така имъ ся побрѣквать всичкы жизненны службы, и нервическа-та имъ система наддѣлява та непослѣ ся поболѣва и ражда лоши болести, като меланхоліж и ипохондріж. Зло-то е толкова по-голѣмо колко-то е повече надарено дѣте-то съ пржгавъ и прѣдиврѣмененъ разумъ. Плутархъ е казалъ: вода-та, кога ся пуца и разноси колко-то трѣбува, храни растенія-та, ако ли ся пусти безъ мѣрж, тя гы задавя. Така бива и съ духа: посрѣда работеніе спомага му да порасте; а безъ мѣрж работеніе го смазва.“

Освѣнъ това училища-та сж несгодны и по това, че у тѣхъ ся набирать много дѣца на тѣсно у въздухъ, кой-то ся разваля отъ дышяніе-то на мнозина.

Най-сѣтнѣ ако напрѣганіе-то на духа е врѣдително за него и неправо, то не е по-малко врѣдително отъ другж странж кога ся накарвать дѣца-та да стоять все на едно мѣсто и не имъ ся дава да си игражть и да ся упражнявать.

Не е умно да ся говори на дѣца оведнажъ на много языцы. Отъ това глава-та имъ ся прѣтоварва съ работж, а това малко дѣца могжть да понесжть. Мнозина отъ тыя, кои-то сж възпитани по тоя начинъ, ставать тяжкы и навжсени, както не приличя на тѣхный възрасть; тын ся видять замыслени, и стоять мльчяливи.

Въ всичко ученіе, кое-то ся дава на дѣца, трѣбува да ся гяда да имъ ся давать само правы и ясны мысли (идеи)